

21 FEBRUARI 2010 – EERSTE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Kris DEPOORTERE —

Wie liet versregel 11 weg?

OP DE EERSTE ZONDAG VAN de veertigdagentijd horen we het bekorningsverhaal van Jezus in de woestijn. Maar de eerste lezing uit het Oude Testament is ook heel mooi (Deuteronomium 26, 4-11): „Als je thuis bent, vergeet dan niet je te herinneren vanwaar je komt.” Ik denk echter dat de monseigneur in het Vaticaan, die de lezingen selecteerde, heel erg verstrooid was. De tekst stopt bij vers 10. Maar vers 11 is het sleutelvers: „Daarna (na het gebedsritueel) moeten jullie, samen met de levieten en de vreemdelingen die bij jullie wonen, een feestmaal houden met al het goede dat jullie van God ontvangen hebben.”

Mozes staat met zijn groep vluchtelingen op de berg Nebo. Na jaren zwerven door de woestijn zien ze een vlakke voor zich, met bronnen en stroompjes. Eindelijk. Mozes houdt zijn laatste preek. „Straks dalen jullie de helling af. Jullie zullen het land binnengaan dat God jullie geeft. Het klimaat is er zo goed, dat jullie snel zullen kunnen oogsten. Maar bij de eerste oogst moeten jullie een ritueel organiseren: het offer van de eerste vruchten. Daarbij moeten jullie drie dingen doen: je herinneren, buigen en delen.”

Eerst en vooral je herinneren. „Onze voorouders waren zwervers, mensen-zonderland, maar God bracht ons bijeen.” Het Hebreeuwse woord ‘zwerven’ verwijst naar verlopen gelopen schapen, zonder herder. „God verlost jullie uit de slavenkampen van Egypte. Toen het heet was in de woestijn, verscheen Hij als een wolk, die schaduw geeft. En ’s nachts als het vroom, verscheen Hij als een vuurkolom. Zo heeft God voor jullie gezorgd, tot jullie aankomst in dit land van melk en honing. Herinner je hoe God voor mensen zorgt. Schenk Hem je vertrouwen. Geloof in God. Hij was er. Hij is er. Hij zal er zijn. Dat is immers zijn Naam.” En dat is vasten: allereerst zich dankbaar, in gebed, Gods grote daden herinneren.”

„Het tweede wat jullie moeten doen, is de mooiste vruchten van de eerste oogst, zoeete aardappelen, papaja’s en meloenen, in een mand leggen. En daarbij buigen en die gaven voor het altaar van God neerzetten. Een mens die buigt, maakt zich klein. Eigenlijk zegt hij in dit gebaar twee dingen: ‘God, ik ben maar een boer. Jij bent de Zon en de Regen. Als die er niet waren...’ En het tweede wat je in de buiging uitdrukt, is dit: ‘Eigenlijk, mijn God, zou ik alle vruchten kunnen missen, behalve Jou. Als Jij niet voor me zorgde... Eigenlijk heb ik niets nodig, als Jij er maar bent. Daarom buig ik tot de grond voor Jou, mijn Beschermmer.’”

„In dit gebaar geef je de eerste vruchten van je werk weg. Je geeft ze terug aan de echte Eigenaar. Je offert ze aan God. Soms worden die gaven gewoon verbrand in offerrituelen. Dan wordt de betekenis heel sterk: ‘Jou, mijn God, heb ik nodig, dan kan al de rest me gestolen worden. Ik herinner me dat Je voor ons zorgde, waarom zou Je het nu niet meer doen?’ Dat is trouwens ook de betekenis van vasten: ‘Zelfs eten heb ik niet nodig, als Jij, mijn God, er maar bent. Want Jij draagt zorg.’”

Maar God eet geen wortelen of paprika. Hij heeft ze niet nodig. God heeft alleen mensen nodig. *Dieu a besoin des hommes* (Henri Queffelec). Dat is dan ook Gods antwoord in vers 11, dat niet opgenomen werd in de lezing. Het derde deel van het ritueel is een feestmaal: „Daarna moeten jullie, samen met de levieten en de vreemdelingen die bij jullie wonen, een feestmaal houden.”

Feest vieren? In de vastentijd? Toch wel, maar de tekst helemaal lezen, want er hangt een engel aan: „een feest, met de levieten en de vreemdelingen”. Dat zijn nu net de twee meest tegengestelde groepen in de joodse samenleving. En toch gelijken ze op elkaar: ze leven beiden ‘van giften’. De levieten leefden van de schaal in de kerk. Soms veel, soms weinig. En de vreemdelingen, de niet-joden, hadden geen rechten in die maatschappij. Die moesten maar bedelen. Leven in afhankelijkheid, daarin lijken beide klassen op elkaar.

Maar ze zijn ook totaal tegengesteld. De levieten hadden misschien soms honger, maar wel veel prestige. Zij behoorden tot het hart van het joodse volk, de priesterklasse. Maar de vreemdelingen stonden marginaal en nauwelijks geduld. Het feest dat God bij de eerste oogst beveelt, blijft dus niet ‘in de familie’. Het is een verzoeningsmaal, met veel moeizaam gedrukte handen.

Vreemd hoe een vroom gebedsritueel in de stappen 1 en 2 plotseling een scherpe maatschappelijke kant krijgt in stap 3. Maar precies dat is zo typisch voor het christelijke geloven. Zou vasten dit kunnen zijn, ook voor ons: „ons herinneren hoe veel we onverdiend kregen”, knielen als kleine mensjes, en dan een verzoeningsmaal houden over alle grenzen heen? En de diepste reden daarvan: „Bij de aankomst, gedenk je vertrekpunt: van nergens naar thuis.”

EERSTE LEZING

DEUTERONOMIUM 26, 4-10

In die dagen sprak Mozes tot het volk:

„De priester zal de korf met de eerste veldvruchten van u aannemen en hem plaatsen voor het altaar van de Heer uw God. Dan moet gij staande voor de Heer uw God zeggen: ‘Mijn vader was een zwervende Arameeer. Hij is met een klein aantal mensen naar Egypte gegaan. Maar terwijl hij daar als vreemdeling verbleef, is hij een groot, machtig en talrijk volk geworden. Toen de Egyptenaren ons slecht behandelden, ons verdrukten en ons harde slavenarbeid oplegden, hebben wij tot de Heer, de God van onze vaders, geroepen. En de Heer heeft ons verhoord en zich onze vernedering, ons zwoegen en onze verdrukking aangetrokken. Hij heeft ons uit Egypte geleid met sterke hand, met opgeheven arm, onder grote verschrikkingen, tekenen en wonderen. Hij heeft ons naar deze plaats gebracht en ons dit land geschonken, een land van melk en honing. Daarom breng ik nu de eerste vruchten van de grond die Gij, de Heer, mij hebt geschonken.’”

En Mozes voegde eraan toe:

„Dan moet ge die voor de Heer uw God neerleggen en u voor Hem neerbuigen.”

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE ROMEINEN 10, 8-13

Broeders en zusters,

Dit zegt de Schrift:

„Het woord is vlakbij, het is in uw mond, het is in uw hart”, het woord namelijk van het geloof dat wij verkondigen. Want als uw mond belijdt dat Jezus de Heer is, en als uw hart gelooft dat God Hem van de doden heeft opgewekt, zult gij gered worden. Het geloof van uw hart brengt de gerechtigheid en de belijdenis van uw mond brengt het heil. Zo zegt het de Schrift: „Niemand die in Hem gelooft, zal worden teleurgesteld.”

Er bestaat geen verschil tussen jood en heiden. Zij hebben allen dezelfde Heer, rijk aan gaven voor allen die Hem aanroepen. Want alwie de Naam van de Heer aanroept, zal gered worden.

EVANGELIE

LUCAS 4, 1-13

In die tijd ging Jezus, vervuld van de heilige Geest, weg van de Jordaan. Hij werd door de Geest naar de woestijn gevoerd, waar Hij veertig dagen verbleef en door de duivel op de proef werd gesteld. Gedurende die dagen at Hij niets en toen ze voorbij waren kreeg Hij honger.

De duivel zei nu tot Hem: „Als Gij de zoon van God zijt, beveel dan aan die steen daar dat hij in brood verandert.” Jezus gaf hem ten antwoord: „Er staat geschreven: De mens leeft niet van brood alleen.”

Daarop voerde de duivel Hem omhoog en toonde Hem in een oogwenk alle koninkrijken der wereld. En de duivel sprak tot Hem: „Ik zal U alle macht geven over deze heerlijke gebieden, want ze zijn mij geschonken en ik geef ze aan wie ik wil. Als Gij dus in aanbidding voor mij neervalt, zal dat alles van U zijn.” Toen antwoordde Jezus hem: „Er staat geschreven: De Heer uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen.” Daarna bracht de duivel Hem naar Jeruzalem, plaatste Hem op de bovenbouw van een tempelpoort en sprak tot Hem: Als Gij de Zoon van God zijt, werp U dan vanaf deze plaats naar beneden; want er staat geschreven: aan zijn engelen zal Hij omtrent U het bevel geven U te beschermen en zij zullen U op de handen nemen, opdat Ge uw voet niet zult stoten aan een steen.” Maar Jezus gaf hem ten antwoord: „Er is gezegd: Gij zult de Heer uw God niet op de proef stellen.” Toen gaf de duivel al zijn pogingen om Hem te verleiden op en hij verwijderde zich van Hem tot de vastgestelde tijd.

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting's Hertogenbosch, www.bijbel.net